

Ewa Kapela^(a)Ewa Starobrzańska^(a)Agnieszka Baran^(a)Paulina Obuchowicz^(a)Rossana Rigoldi^(b)

Reports on the Wrocław Medical University (WMU) Library Staff's Erasmus+ Trips in the Academic Year 2021/2022 (Faro – Portugal, Sassari – Italy)

Relacje z wyjazdów pracowników Biblioteki UMW w ramach programu Erasmus+ w roku akademickim 2021/2022 (Faro – Portugalia, Sassari – Włochy)

Abstract

The Authors presented accounts of two trips under the international Erasmus+ programme. One was a Staff Week for librarians organized at the libraries of the University of Algarve in Faro, Portugal, held on 20-24 June 2022. The other was a study trip to selected units of the university library system at Sassari, Italy. Both events provided an excellent opportunity for librarians from Europe, representing libraries of different types and with different characteristics, to share their experiences. In addition, they made it possible to network and get inspired by solutions used in other libraries. The accounts were supplemented with the Authors' observations and conclusions about participation in the programme.

Streszczenie

Autorki przedstawiły relacje z dwóch wyjazdów w ramach międzynarodowego programu Erasmus+. Jeden z nich, na Staff Week dla bibliotekarzy zorganizowany w bibliotekach Uniwersytetu Algarve w Faro (Portugalia), odbył się w dniach 20–24 czerwca 2022 r. Drugi był wyjazdem szkoleniowym do wybranych jednostek systemu bibliotek uniwersyteckich we włoskim Sassari. Oba wydarzenia stanowiły doskonałą okazję do wymiany doświadczeń między bibliotekarzami z Europy, reprezentującymi biblioteki różnych typów i o odmiennej specyfice. Umożliwiły ponadto nawiązanie kontaktów i zainspirowanie się rozwiązaniami stosowanymi w bibliotekach. Relacje zostały uzupełnione o spostrzeżenia autorek oraz wnioski dotyczące udziału w programie.

Keywords

University of Algarve libraries, Sassari University Library System, Erasmus+, professional mobility, librarians, report

Medical Library Forum 2023;16(1):69–88

DOI: 10.34738/mlf.0074

(a) Main Library, Wrocław Medical University, Poland

(b) University Library System, University of Sassari, Italy

Correspondence to: ewa.kapela@umw.edu.pl

The article describes two trips of the staff of the Main Library of the Silesian Piasts Wrocław Medical University (WMU Main Library) under the Erasmus+ programme: a trip to a Staff Week for librarians from all over Europe organized by the libraries of the University of Algarve in Faro (Portugal), and a study trip at the invitation of Director Rossana Rigoldi from the Library of Chemistry, Pharmacy and Veterinary Medicine of the University of Sassari (Italy).

STAFF WEEK AT ALGRAVE UNIVERSITY

The first of the trips took place on 20-24 June 2022. Ewa Kapela from the Scientific Information and Promotion Department and Ewa Starobrzańska from the Bibliography and Bibliometrics Department of the WMU Library went to Faro. The main objectives of the trip were to improve professional competence and share experiences between librarians from different European universities. The University Library of Faro organized a Staff Week, which was attended by 13 librarians from 7 countries: Estonia, France, Germany, Italy, Poland, Romania and Spain.

The University of Algarve (UALg) is a public university in southern Portugal founded in 1979. Two of its campuses are located in the city of Faro, and the third is in Portimão. The university offers education at various levels (bachelor's, master's

and doctoral studies), in the following areas: arts, literature and history, engineering, natural and marine sciences, medicine and applied sciences, social sciences and economics, including tourism and management. The university currently has about 8,000 students, 20% of whom are international students from 70 countries (under bilateral agreements between partner universities, as well as Erasmus+ and Erasmus Mundus international programmes). The research and teaching staff consists of more than 700 lecturers. Scientific research at UALg is carried out in special scientific centers, developing very dynamically, with special emphasis on innovative solutions in oceanography, biological sciences, biomedical sciences and telecommunications [1].

With three university campuses in operation, there are also three libraries, one on each campus. During the week-long programme, we had an opportunity to visit two libraries, on the Gambelas campus and the Penha campus in Faro.

On the first day of the visit, after participants' registration, all attendees were greeted by the library director and an International Office staff member. After the participants and librarians in charge of organizing the programme introduced themselves, we were shown short videos and key information about the Algarve region [2], the university, and libraries – their missions, structures and spaces¹.

The entire group was then given a tour of the Gambelas campus and its library. During the tour, we were introduced to the structure of the library departments, the specifics of the collection, the study and individual study areas for students, and the rules for using the book collection. The library on the Gambelas campus is the largest among the UALg libraries due to the large number of courses and departments located on the campus. The library space consists of a lobby, where exhibitions are held, and two floors with open access to books and periodicals, a lending library, individual study areas and group work rooms for students, as well as rooms for staff from other library service departments. The library warehouse and archives are located in the basement. The library collection is arranged according to the Dewey Universal Decimal Classification, which is characterized by a very extensive range of branches of knowledge and whose hierarchical structure allows for a convenient decimal division of the successive cores of the main department of a given scientific field. The students have at their disposal 430 places for individual study with free use of books and magazines, maps, charts and teaching boards, as well as CDs and DVDs with educational materials. In addition, there are computer workstations and 26 group work rooms for students to use [3].

Fig. 1. Staff Week for librarians – welcoming participants. Photo by Rosa Castro

¹ Erasmus Staff Week for Librarians: University of Algarve Library. Introduction and Biblioteca. PowerPoint presentation, June 2022.

Fig. 2. Gambelas Campus Library. Photo by Ewa Kapela

Fig. 3. Interior of the Gambelas campus library. Photo by Ewa Kapela

After visiting the library, the participants delivered presentations prepared in advance related to their home institutions. This allowed us to get acquainted with the mode of operation of the university libraries in Tartu (Estonia), Strasbourg (France), Nuertingen-Geislingen (Germany), L'Aquila (Italy), Jassy (Romania), Valladolid (Spain) and Madrid (Spain), as well as the library of the Eduardo Martinez Torner Music Conservatory in Oviedo and the Main Library of the Pedagogical University of Kraków.

On the second day of the programme, we began with a tour of the library on the Penha campus. Then the organizers prepared for us a lecture combined with a presentation on the librarians' training and cultural activities². Within the structure of the UAlg Library there is a department dedicated to conducting training courses, workshops, training sessions and cultural activities. The training courses cover topics such as information literacy, bibliographic databases, access to scientific literature (national b-on consortium), library sources and services, creating an appendix bibliography using bibliography managers, functioning of the Originals anti-plagiarism system, the Open Access (OA) movement in scientific publishing, depositing publications in the SAPIENTIA institutional repository. The library supports teaching and research activities at the university, promotes the university's cultural policy and participates in the creation of cultural activities. The main areas include organizing art exhibitions, preparing conferences and panelist meetings, creating book clubs, and co-creating music, theatrical and cinema events. In order to popularize the events organized by the library, promotional posters are designed, email invitations are sent to the academic community, information is posted on the library and university websites and social media (Facebook, Twitter), and monthly agendas are published in paper and electronic versions.

Another lecture by the organizers dealt with building and processing the book collection. The collection process includes the purchase of materials: books, magazines, standards, audiovisual materials, charts, teaching aids, and electronic collections, i.e. collections of e-books and e-journals, as well as specialized databases. The collection process is based on renewing annual subscriptions and on cooperation with the national consortium as well as individual and international content providers (including specialized databases and electronic materials). Cataloguing of the book collection is done using the UNIMARC 21 format and is carried out according to national standards. In the

² *Library Communication, Training and Cultural Extension Sector. PowerPoint presentation, June 2022.*

process of formal and substantive processing of the book collection, location cards are printed, identifying the location of the book in the free access area.

More than 200,000 documents are registered in the library catalogue, of which about 85% are books, and the remaining 15% include over 5,000 magazine titles, over 7,000 multimedia documents, over 2,000 video documents and over 1,000 maps³. In addition, the library has an interesting collection of stamps with its logo, used over the years of the institution's operation.

After the lectures, the group of librarians participating in the Staff Week went on a tour of Faro's historic center. We also visited the Municipal Archaeological Museum. It is currently housed in the former Nossa Senhora da Asuncion convent. It showcases a rich archaeological collection, artifacts from the Roman and Arab times, a collection of 16th-19th-century paintings and an exhibition devoted to the city's history.

For the following day, the organizers planned a trip to the town of Olhão to visit the local public library, Biblioteca Municipal de Olhão. In Portugal, each municipality has its own public library, linked to others in a national library network. In Olhão, the public library is located in the town centre, in a beautiful building that was built as a hospital by the local fishing community in 1884. The building, with an area of about 2,623 sqm, is spread over three floors. The Olhão Municipal Library strives to reach different age groups (children, teenagers, adults, the elderly) through a diverse offer that includes not only books, magazines and audiovisual documents, but also socio-cultural events (exhibitions, readers' meetings, courses). In addition, the institution aims to be active in preserving and disseminating the culture of the Olhão municipality. Readers have specially arranged spaces at their disposal: a sector for adults, a sector for children and teenagers and a separate one for children under 3, a conference room and a gallery. All sectors have been equipped to use audio, audiovisual and electronic documents. The children's space includes a Story Room (Sala do Conto), designed for group activities and stocked with projection equipment. Most library materials are freely available on the shelves. The collections are arranged according to the Universal Decimal Classification (UDC). As part of its activities, the Olhão library also offers support to school libraries, including the creation of a coordinated interlibrary loan system, specialized technical support for the creation, organization and operation of school libraries, assistance

Fig. 4. Penha campus library. Photo by Ewa Kapela

Fig. 5. A group of Erasmus+ participants and organizers in front of the Olhão Public Library building. Photo by Rosa Castro

³ Documentation and Technical Processing Sector. PowerPoint presentation, June 2022.

Fig. 6 Ramalhete Science and Development Centre. Photo by Rosa Castro

with educational projects, and active cooperation with the School Library Network Office [4].

The programme prepared by UAlg also included a catamaran cruise through the Ria Formosa Nature Reserve.

We started the next day – Thursday – with a meeting at the University Library on the Gambelas campus. The organizers gave us a presentation on science support, the creation of the SAPIENTIA institutional repository and the promotion of researchers' scientific output⁴. Librarians dealing with the above issues are tasked with supporting academics and academic centres in the publishing process, in accordance with the publishers' existing openness policies. The library staff's responsibilities also include managing the catalogue, promoting new book purchases, and information and training activities related to proper and reliable information retrieval and access. In addition, librarians support the activities of the University of Algarve Publisher and are responsible for advertising, distributing and selling books published by it. As for the SAPIENTIA repository, where UAlg affiliated authors deposit their publications, the librarians provide assistance in the process of registering publications and retrieving bibliographic data from databases, as well as ensuring the completeness of scientific data. The SAPIENTIA repository was established in 2008 to bring together all publications by the university's teaching and research staff in order to increase the visibility of

the university's research activities and facilitate access to the results. There was also a direct motivation to make the publications available in open access [5]. Like other Portuguese institutional repositories, SAPIENTIA is part of the Institutional Repositories Hosting Service (SARI), part of the RCAAP network (Open Access Scientific Repositories of Portugal project), the most important initiative promoting open access in Portugal. The UAlg repository was established during the first stage of the RCAAP project, along with four other repositories of research centres in Portugal. At the second stage, the goal was to develop the infrastructure, connect to the national research information system platform (DeGóis), the b-on national consortium (Online Knowledge Library) and the National Library (to deposit theses) [6]. These activities were coordinated, as at their root was a joint initiative of those responsible for the management of universities and research institutes. Care was also taken to secure public funding for the implementation of the approved plans.

The second presentation was devoted to the main archive, which belongs to the library on the Gambelas campus. The archive was established in 2005 and contains not only academic records, but also documents pertaining to the city and the Algarve region, therefore, it is public, intended for all interested users. It is staffed by one librarian and one administrative assistant, who work to standardize document archiving policies, order their delivery, storage, digitization and promote

access to archived information⁵. After the lecture, we went together to the archive, where we had the opportunity to see how the documents collected there are arranged.

Another highlight was a trip to the Ramalhete Science and Development Centre, which conducts research projects and studies related to marine microorganisms found in the region. It is a subordinate unit of the UAlg and has been managed by the Algarve Marine Science Center since 1994 [7]. During the guided tour of the marine station, we were able to see the large water tanks and aquariums that are used to support living organisms; we admired sea fish larvae, octopuses, seahorses and microalgae. The station has very good access to the Ria Formosa Reserve's extensive lagoon and marsh system and coastal areas, which facilitate scientific research. Touring the centre and hearing about the breeding processes of marine animals and plants was an amazing experience. Close cooperation between the university and the research centre located within its structure undoubtedly brings a number of benefits: it promotes the acquisition of funds for scientific research and raises the university's teaching standards as well as its prestige.

On the last day of our visit, we met at the library building on the Gambelas campus, where a summary of the Staff Week was held⁶. A discussion then ensued about the problems librarians face in their work and possible solutions. Among the main difficulties cited were insufficient library system space, insufficient budget, inadequate funding opportunities and job cuts among library staff.

Among the additional activities of the UAlg Library, the most impressive are its extensive cultural activities. A number of special events, exhibitions, meetings, conferences and other events are held at the library's initiative. To make this possible, the library cooperates not only with the academic community, but also with external institutions: other libraries, foundations, associations, museums, cinemas and theatres. The events organized by the library are quite popular due to their extensive promotion. An interesting idea is to publish monthly agendas with a detailed schedule of upcoming events.

Also noteworthy is the thriving cooperation with the university's publishing house. The UAlg Library's responsibilities include assisting the publishing house in editing the documents about to be published and in storing, distributing and selling finished publications. The library and the publishing house have plans to develop clear

⁴ *Scientific Diffusion and Edition (databases, online services, repository, edition...)*. PowerPoint presentation, June 2022.

⁵ *The General Archive Services*. PowerPoint presentation, June 2022.

⁶ *Erasmus Staff Week for Librarians: Final Session*. PowerPoint presentation, June 2022.

Table 1. University of Algarve – campuses, faculties and library figures. Own materials.

UNIVERSITY OF ALGARVE			
Campus name	Gambelas	Penha	Portimão
Location	Faro	Faro	Portimão
Faculties and Schools	Faculty of Medicine and Biomedical Sciences	School of Education and Communication	
	Faculty of Human and Social Sciences	School of Management, Hospitality and Tourism	School of Management, Hospitality and Tourism
	Faculty of Science and Technology		
	Faculty of Economics	Institute of Engineering	
	School of Health		
LIBRARIES OF THE UNIVERSITY OF ALGARVE			
Campus name	Gambelas	Penha	Portimão
Library book collection [number of volumes]	173,490	79,447	4,000
Number of individual study places for students	430	170	20
Number of group work rooms for students	26	8	–

publishing standards for all the university's chairs and departments. Although the Library works with local bookstores to distribute the published books, it would like to see them become more visible in the book market and reach a wider audience. It would also like to find funds to invest in digital editions of university publications (e-books).

The above solutions used at the UAlg Library are undoubtedly a source of inspiration. They go beyond the basic tasks that a library should perform, but they are important and vigorously pursued by the library staff. Also of interest seem to be activities involving cooperation between libraries, as in the case of assistance to school libraries and the nationwide OA initiative.

We wrapped up the Staff Week by sharing insights about the entire programme. We thanked our hosts for the good organization of our visit, which allowed us to get to know the libraries, provided interesting afternoon activities, gave us an opportunity to spend time together with valuable sharing of experiences.

STUDY TRIP TO THE UNIVERSITY OF SASSARI

This year's second trip by the staff of the Main Library of the Silesian Piasts Wrocław Medical University was held on September 12-16 at the initiative of the librarians Agnieszka Baran from Main Library Branch No. 1 at the WMU Pharmacy Department and Paulina Obuchowicz from the WMU Main Library Bibliography and Bibliometrics Department. This time, the Erasmus+ project took the participants to Sassari, a city in the

north of Sardinia. The visit focused on the selected libraries of the University of Sassari (UNISS), grouped in the System of University Libraries (SBA), but the destination point was the Library of Chemistry, Pharmacy and Veterinary Medicine, based on the Monserrato campus (Via Vienna 2).

Sassari is the main metropolis of northern Sardinia, with a population of about 130,000. The city sits on a range of hills (elevation 225 meters above sea level) overlooking the southern coast of Corsica, on the western Mediterranean Sea. The island has a mild and temperate climate, with temperatures ranging between 0 and 40°C throughout the year [8].

The tradition of the University of Sassari dates back to the 16th century, and its initiator was Alessio Fontana, a court official of Emperor Charles V. Pursuant to Fontana's will, his estate was given to the town of Sassari in 1558 for the purpose of establishing a university there. In

1562, a Jesuit college was founded, and in 1617, by order of King Philip III of Habsburg, the school became known as the Royal University. The university's expansion in 1765 broadened its educational offer through the addition of new departments of philosophy and art, theology, law and medicine. After years of high reputation, a serious crisis came in the 19th century, which led the Sassari authorities to close the facility in 1847. However, as a result of the local community's and politicians' disapproval of this decision, the university continued to operate, albeit at the secondary school level. The institution's renewed growth came in the late 19th and early 20th centuries, particularly after it joined a united Italy's academic network in the 1930s, which contributed to the establishment of two units: pharmaceutical and veterinary ones, in 1934. In 1950, an agricultural faculty was established; others – political science, foreign languages and economics faculties – followed in 1970, and in 2002, the architecture department was the last to be established [9].

Table 2. Organizational structure of the departments of the University of Sassari. Own materials

No	DEPARTMENT	DEPARTMENT HEADQUARTERS
1.	Agriculture	Sassari
2.	Architecture, Design, City Planning	Alghero
3.	Chemical, Physical, Mathematical and Natural Sciences	Sassari
4.	Business and Economics	Sassari
5.	Law	Sassari
6.	Veterinary Medicine	Sassari
7.	Biomedical Sciences	Sassari
8.	Medicine, Surgery and Pharmacy	Sassari
9.	Humanities and Social Sciences	Sassari
10.	History, Human Sciences and Education	Sassari

Table 3. The organizational structure of the libraries of the University of Sassari. Own materials

No	UNIT NAME	UNIT HEADQUARTERS
1.	Agricultural Library	Sassari
2.	Agricultural Library - Economics and Tree Systems Section (DESA)	Sassari
3.	Library of Environmental Sciences and Forestry	Nuoro
4.	"Fernando Clemente" Architectural Library	Alghero
5.	Library of Chemistry, Pharmacy and Veterinary Medicine	Sassari
6.	Literature and Languages Library	Sassari
7.	Medicine and Surgery Library	Sassari
8.	Physics Library	Sassari
9.	"Girolamo Olives" Library of Legal Sciences	Sassari
10.	"Antonio Pigliaru" Library of Social Sciences	Sassari
11.	"Antonio Pigliaru" Library of Social Sciences - Olbia	Olbia
12.	Historical Library	Sassari
13.	UNO Consortium Library	Oristano

The university currently consists of four campuses with its headquarters in Sassari. The other campuses are located in the cities of Olbia, Nuoro and Oristano. UNISS is a medium-sized university – today it has 10 departments and over 12,000 students [10].

The libraries of the University of Sassari make up the System of University Libraries (SBA), consisting of 13 units residing in five cities in Sardinia: Sassari, Nuoro, Alghero, Olbia and Oristano. The SBA has a total collection of over 600,000 items: ancient and modern monographs, CDs and DVDs, films, microfiche, maps and more, as well as 3,750 periodical titles, including current ones, in print. Electronic collections include subscriptions to about 37,000 full-text e-journals, about 60 databases and more than 9,000 e-books [11].

The Library of Chemistry, Pharmacy and Veterinary Medicine at the UNISS Chemical, Physical, Mathematical and Life Sciences Department hosted a trip of the WMU Main Library staff to Sassari as part of the Erasmus+ project. The director of the unit, Rossana Rigoldi, was responsible for organizing the training and for the comfort of the Polish librarians during their visit. Located on the Monserrato campus, the century-old department building (former Department of Chemistry and Pharmacy, Via Vienna 2) was built in the spirit of modernism, an architectural trend popular in the 1920s. To accommodate the needs of people with disabilities, comfortable wheelchair access to the department has been provided, without thresholds or curbs, which also applies to the interior of the facility.

The institution was established by an official decision of the university authorities in 2012, but the roots of the collection here date back to 1989. The original book collection began in the former Veterinary Medicine Library. With the passage of time monographic assets of the closed Chemistry Department and the former Pharmacy Department Library (established in 1980) were combined with the library collections of the now-defunct Departments of Pharmaceutical Sciences and Toxicological Sciences and the Veterinary Library. The unit as it stands today is formed by three decommissioned departmental libraries: Chemistry, Pharmacy and Veterinary Medicine Department libraries, merged into one body, called the District Library of Chemical, Pharmaceutical and Medical and Veterinary Sciences. It provides support for education and academic research on campus [12]. The library's dynamic growth: expanding its book collection and moving to its current location, occurred in 2018.

After the launch of the Veterinary Medicine Library in 1989, librarians began to work on expanding the collection with only 85 books to start with. A year later, the number had grown to 1,300, and the facility now holds a book collection of 12,000 copies.

On the first day of our study trip, we participated in a short tour of the department's library and the Monserrato campus. The staff of the library unit at the Faculty of Chemical, Physical, Mathematical and Natural Sciences is made up of two qualified librarians, who are supported by UNISS students employed for a fee at the *accoglienza* – the reception desk that serves as a lending library – responsible for serving the users and handling collections and collecting book orders. The students' work schedule includes 150 hours per month. They confirm their presence at the post by scanning QR codes placed in the lending library. The facility operates Monday through Friday from 8:30 a.m. to 7:50 p.m. and on Saturdays from 8:30 a.m. to 5 p.m. It consists of two reading rooms, offering free access to books and periodicals dating back to 2004. The third room, which served as an additional reading room during the COVID-19 pandemic, is now used as a storage room for internal staff use.

There are 185 seats available for the facility's users, eight computers connected to the university's Eduroam network with access to digital journals, electronic databases (PubMed is of particular interest) and e-books [13], as well as one self-service station with a *self-check* device and one for people with visual impairments. Lockers for personal belongings are also available for the readers, but the use of lockers is not

Fig. 7. The book reading room of the Library of the Chemistry, Pharmacy and Veterinary Medicine Department in Sassari. Photo by Agnieszka Baran

mandatory. Periodicals printed since 1865 are stored in a building near the Faculty of Chemical, Physical, Mathematical and Natural Sciences, while the book warehouse is located at the Department of Veterinary Medicine. For all library collections, there is an assignment on the shelves according to the Dewey Decimal Classification. The library keeps the latest books purchased by the department in a reading room with general access, while older titles remain in the libraries of department chairs.

The Affluences application, which allows users to reserve library collections online [14], has replaced the standard electronic catalogue of SBA units and is fully responsible today for ordering books by users from UNISS. Readers can borrow copies from the free-access shelves on their own by booking a *self-checkout* service using Affluences. The rental covers a term of 6 months with the possibility of extension for 1 month. Books belonging to the department can be kept by research staff for up to 30 months. If a student expresses interest in a title borrowed by a researcher, librarians contact the staff member about making the desired item available on a short-term basis. Interlibrary loan service is supported by the Network Inter Library Document Exchange (NILDE) service, the equivalent of Poland's KaRo.

In addition to providing access to the collection, the library staff's tasks include bibliographic information, consultation on the use of the catalogue and ordering of materials by Affluences, as well as cataloguing and preserving old copies, since they are not digitized. There is also a service called Chiedi@Illa tua biblioteca®, which offers information and online assistance on search tools, the use of electronic resources for bibliographic research, and advice on citation methods and editing bibliographies [15].

All SBA units use the Alma library system from Ex-Libris, an integrated library services platform that manages print, electronic and digital materials in a single interface [16].

The staff of the Library of Chemistry, Pharmacy and Veterinary Medicine also operate the Institutional Research Information System (IRIS). IRIS is the Italian equivalent of the Polska Platforma Medyczna (Polish Medical Platform), a portal for managing knowledge and research potential, which is administered by the WMU Main Library in consultation with eight partner medical libraries in the country [17]. The Italian database serves as an institutional archive, used by UNISS as a repository of scientific publications by all university

professors and researchers. UNISS academics can independently enter their papers and research into IRIS, choosing from the categories: article, book, conference proceedings, patents, etc. A dedicated team of librarians from the SBA network provides the academics with assistance in using IRIS, including choosing the right category and the right publication policy for each journal.

Analogous to other Italian public administration offices, the Sassari University Library System introduced remote work from 13 March to 18 May 2020, during the COVID-19 pandemic. Every library service, with the exception of access and loans, was provided regularly online. As of 18 May, collection service in the library at the Department of Chemical, Physical, Mathematical and Life Sciences was restored for two days a week. Users could book access and loan appointments online using the library catalogue (Alma system) and then the Affluences application, which has completely taken over the task of booking library services since September 2021. In addition, in order to maintain a safe distance, the number of available seats was reduced by half (a state that SBA units still maintain today).

On the second day of our stay, we visited Alghero, a town about 30 km from Sassari, where the UNISS Architecture Department is located. Since 2003, it has had a faculty library, which in 2012 became a district library with functions to support teaching and research in the fields of architecture and design sciences, urban planning, architecture, urban planning and policy, environment and landscape, and design [18]. It is located on the second floor of a building located right on the coast, erected as a church. Among the modern

bookshelves one can see a stone aspersorium, where centuries ago holy water was made available to the faithful. The second floor houses the Alghero Municipal Library. Each facility has a separate entrance, but the interior is connected by a staircase, and users wishing to use the space for work or study can decide for themselves which part is more suitable for them at any given time.

We were then led to the lower part of the building, where the city archivist was waiting for us. He spoke passionately about the history of Alghero, showed us parchments from the Conquista period, 14th-15th century medallions and seals and even the keys to the city. It is worth mentioning that Alghero is an unusual town because of its history: the troops of the Kingdom of Aragon displaced the indigenous Sardinian population inland in 1372 and brought in settlers from Catalonia. This was a punishment for uncovering a plot against the king, hatched by the Doria family that ruled the city after the capture of Alghero by the Aragonese in 1353. The local population thus feels its cultural distinctiveness, both in terms of architecture and cuisine and in linguistic terms. Even today, standard Catalan is understood by more than 60% of Alghero's population, and about 40% of the city's residents speak an archaic variety of Catalan on a daily basis [19]. As librarians, we noted the care with which archives are collected, and the professional way in which they are stored (special furniture and boxes).

The headquarters of the two libraries: the Department of Architecture library and the public library, are connected to the building where classes are held for students of the said department. It is not an ordinary teaching building, as

Fig. 8. The entrance to the Library of the Department of Architecture in Alghero. Photo by Agnieszka Baran

a hospital formerly operated here. The lecture halls therefore have an unusual layout. We were shown around by an employee of the departmental Erasmus office, which handles the documents of incoming students from abroad.

On the third day, we had an opportunity to return to the Monserrato campus and visit the Laboratory of the Department of Chemistry and Pharmacy, where we were shown specialized equipment, including a MRI device. We also met the research team there, and our conversations focused on the databases they use, most of which overlap with those used by our university (e.g., Reaxys).

The next item on the agenda was a visit to Coordinamento, located at the Department of Law, which is responsible for organizing, managing and coordinating the resources and services of the UNISS library system. Thus, the tasks of Coordinamento's staff include: integration of the aforementioned SBA, cooperation on IRIS and UnissResearch, development and standardization of the catalogue, administrative management of the university libraries: training for library staff, participation of the system and university libraries in external, local, national and international projects, as well as development of university library websites and development of the university's digital library and electronic resources [20]. Coordinamento's acquisition of e-resources through UNISS' membership in CRUI (The Conference of Italian University Rectors) is another noteworthy activity. CRUI is an association of Italian state and non-state universities founded in the 1960s, which over time has gained a representative role, as well as the practical ability to influence the development of the university system through intensive scientific activity and experimentation. Since 2001, CRUI has received support in its managerial and executive functions from the CRUI Foundation, a solid bridge between universities and society, entrusted with promoting activities and projects aimed at social and cultural development [21]. As a result, university libraries gain enough bargaining power to negotiate more favorable terms when contracting with publishers.

As you can see, Coordinamento has a very wide range of activities, but that is not all. Due to the proximity of the Law Department, cooperation with prisons is organized here: since many inmates are studying law, they are provided with the books they need as part of equal access to knowledge for all citizens. The prisoners' choice of field of study is quite telling, given that they have found themselves in prison because of activities linked to the local mafia.

The Coordinamento building houses Biblioteca Accessibile, designed for users with disabilities and specific learning disabilities [22]. It includes a room with properly equipped workstations with the possibility of borrowing technological aids and compensatory instruments to support reading and learning, such as a scanning pen, software that allows both editing scanned text and reading it through a speech synthesizer, a device that transforms any white surface (such as a magnetic board or wall) into an interactive multimedia whiteboard, a magnifying glass with a camera and many more. The selection of appropriate tools, their provision and assistance in use are supervised by the staff [23].

Interesting services also include ordering books and examination texts on file; the librarians digitize these materials in-house. This is, of course, tempered by the need to sign a declaration not to pass on the received file to third parties, not to reproduce it and to use it for personal and scientific purposes only [24]. The service is most often used by people who are blind or visually impaired. From the information we have obtained, it appears that library materials are currently not officially prepared in accordance with the WCAG (Web Content Accessibility Guidelines) standard, and collections digitized by librarians are only archived on an internal platform, inaccessible to users. Digitization, however, is a new issue for librarians there, which came with the pandemic and will be regulated over time. Another interesting fact about the WCAG standard is that the university's website and mobile apps are compliant with it [25].

At the end of the third day of the study trip, we had the opportunity to see the UNISS rectorate building with its beautiful patio full of coconut palms. Previously, one of the departmental libraries was located there, but it was situated in a passageway, making it difficult for librarians to control people passing by and making it impossible to watch over the security of the collection.

On the fourth day, we visited the Library of Medicine and Surgery, which serves as a teaching and research support for departments related to medicine and pharmacy [26]. It was established in 1989 as a centralized library of the Faculty of Medicine and Surgery, and in 2012 became a field library that supports biomedical research and teaching in the fields offered by the Faculty of Biomedical Sciences and the Faculty of Surgical and Experimental Medicine. In addition, the library is involved in the dissemination of and training on electronic resources, journals and

databases of biomedical interest, including for the medical, technical and nursing staff of the University Hospital of Sassari [27]. Unfortunately, part of the collection had been flooded relatively shortly before our visit due to an air-conditioning malfunction, but one could see that the library staff had made every effort to secure the collection and save it from damage.

Then we went to the Literature and Languages Library. It is a field library with teaching support functions for departments related to the humanities and education. Established in 1970 as the central library of the Faculty of Education, it became the Central Library of the Faculty of Literature and Philosophy in 1992 and the Humanities Departments' Library in 1998. Since 2012, it has been operating under its current name and combines the libraries of the former departments of Linguistics, Humanities and Antiquities, and Cultural Systems Theory and Study, as well as partially the former Department of Economics, Institutions and Society [28]. This is the largest of the UNISS libraries we visited in terms of collection size. Our special attention was drawn to a separate section devoted to the culture and history of Sardinia, and an interesting feature was the ability to access materials in microfilm form.

On the fifth day of the study trip, we were invited to two libraries. The first of these was the Sassari Public Library. We were greeted with a cordial "Witamy!" (Welcome!) in Polish by two female employees, who told us about both the history and the present of the facility. The library was established in the 19th century, after the entire private collection of Pasquale Toli, Sassari's historian, was donated to the municipality of Sassari and named after him. Since 2000, the library has been headquartered at the Palazzo d'Usini, a Gothic palace, one of the few remaining in Italy today. The library collection dates back to the 15th century [29]. Among other things, we were shown a copy of the first edition of Dante Alighieri's *Divine Comedy* with illustrations by Sandro Botticelli. Currently, there are four copies of this edition in the world. Other special collections: manuscripts, incunabula and a rich collection of geographical maps, are being digitized. Unfortunately, the library does not have the ability to digitize on its own, the service is outsourced to a hired company in Cagliari, a city in southern Sardinia. As employees of the WMU Main Library, who attach great importance to digitizing and sharing interesting elements of their holdings and participate in related projects (e.g. AZON and

AZON 2.0¹), we appreciated the efforts of our hosts. However, the Sassari Public Library staff's attention to their holdings is evident not only in the case of special collections. With great care and consideration for the needs of the local community, contemporary collections are also gathered and displayed.

The second library, and the final point of our trip, was the Biblioteca Universitaria with the Sassari State Archives. It is a library currently not structurally affiliated with UNISS, but it has a support function to the university libraries. It is accommodated at the building of an old hospital, whose founders were important local figures, coming largely from the clergy, hence the beautifully preserved St. Anna's chapel. The collections are available in three rooms: a lending room, a magazine reading room, and a reference reading room with encyclopedias, geography, history and literature and regional collections (to which the user has access only with library staff and by appointment). An unusual feature is the sculpture of Jesus, wonderfully visible from the alley leading to the collection shelves. The blending of ancient artifacts with modern developments is, by the way, very characteristic of the various places we visited in Sardinia.

Collections not stored in the reading rooms are kept at a warehouse, where the holdings are organized by format and inventory number. We were shown a symbol of the library: a register of wills from the 16th century. We also had an opportunity to see two manuscripts by Grazia Deledda, a Sardinian novelist, winner of the Nobel Prize in Literature for 1926 [30], and several personal items of Enrico Costa, a Sassari-based writer, journalist and local historian who died in the early 20th century [31]; the library is headquartered in the square named after him.

The above examples are a good indication of the respect with which the Sardinians approach their cultural heritage, while also moving forward with the times. Here, history blends with modernity in various fields, be it architecture or educational activities. This peculiar eclecticism impressed us, as did the great friendliness we encountered in the facilities we visited. We were able to establish valuable relations, both of a personal and business nature. In the age of social media, we hope to further develop the acquaintances we have made.

SUMMARY

Employees of the Library of the Silesian Piasts Wrocław Medical University regularly participate

Fig. 9. A sculpture of Jesus in the magazine reading room of the University Library (Biblioteca Universitaria) in Sassari. Photo by Agnieszka Baran

in study trips organized under the international Erasmus+ programme. These are trips that activate international labour mobility. By traveling to partner universities and, more specifically, to research libraries, librarians improve their skills and qualifications and establish contacts that translate into cooperation (including in publishing). They learn about the peculiarities of foreign libraries, the spatial, organizational and systemic solutions used there. The ideas they have drawn from that experience are an inspiration for implementing changes in their home libraries. From the point of view of the participants' daily tasks and duties, issues related to university repositories, open learning, digitizing collections and conducting library training for students and academics proved to be of particular interest in the 2021/2022 academic year. The training trips not only had an impact on improving the librarians' professional competence, but also enabled them to learn about the history and cultural heritage of the host countries. In addition, thanks to coming into contact with people from different countries, Erasmus+ participants have gained new social skills.

W artykule opisano dwa wyjazdy pracowników Biblioteki Głównej Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu (BG UMW) zrealizowane w ramach programu Erasmus+: wyjazd na Staff Week dla bibliotekarzy z całej Europy zorganizowany przez biblioteki Uniwersytetu Algarve w Faro

(Portugalia) oraz wyjazd studyjny na zaproszenie dyrektora Rossany Rigoldi z Biblioteki Chemii, Farmacji i Medycyny Weterynaryjnej Uniwersytetu w Sassari (Włochy).

STAFF WEEK NA UNIwersYTECIE ALGARVE

Pierwszy z wyjazdów odbył się w dniach 20–24 czerwca 2022 r. Do Faro udały się Ewa Kapela z Działu Informacji Naukowej i Promocji oraz Ewa Starobrzańska z Działu Bibliografii i Bibliometrii Biblioteki UMW. Głównymi celami wyjazdu były podniesienie kompetencji zawodowych i wymiana doświadczeń między bibliotekarzami z różnych uczelni europejskich. Biblioteka Uniwersytecka w Faro zorganizowała Staff Week, w którym wzięło udział 13 bibliotekarzy z 7 krajów: Estonii, Francji, Hiszpanii, Niemiec, Polski, Rumunii i Włoch.

Uniwersytet w Algarve (UALg) jest uczelnią publiczną założoną w 1979 r. na południu Portugalii. Dwa kampusy zlokalizowane są w mieście Faro, a trzeci – w Portimão. Uniwersytet oferuje edukację na różnych stopniach nauczania (studia licencjackie, magisterskie i doktoranckie), w następujących obszarach: sztuka, literatura i historia, inżynieria, nauki przyrodnicze i morskie, medycyna i nauki stosowane, nauki społeczne i ekonomiczne, w tym turystyka i zarządzanie. Na uczelni studiuje obecnie ok. 8 tys. osób, wśród których 20% stanowią studenci międzynarodowi

⁷ About the AZON platform: 10.34738/mlf.0048

z 70 krajów (w ramach umów bilateralnych między uczelniami partnerskimi, a także programów międzynarodowych: Erasmus+ i Erasmus Mundus). Kadre naukowo-dydaktyczną tworzy ponad 700 wykładowców. Badania naukowe na UAlg prowadzone są w specjalnych centrach naukowych, rozwijających się bardzo dynamicznie, ze szczególnym naciskiem na innowacyjne rozwiązania z zakresu oceanografii, nauk biologicznych, biomedycznych i telekomunikacyjnych [1].

W związku z funkcjonowaniem trzech kampusów uniwersyteckich istnieją też trzy biblioteki, po jednej

na każdym z nich. Podczas tygodniowego programu miałyśmy okazję odwiedzić dwie biblioteki – na kampusie Gambelas oraz kampusie Penha w Faro.

W pierwszym dniu wizyty, po rejestracji uczestników, wszystkich zgromadzonych przywitali dyrekcja biblioteki i pracownik Biura Międzynarodowego. Po przedstawieniu się uczestników i bibliotekarzy odpowiedzialnych za organizację programu zaprezentowano nam krótkie filmiki i kluczowe informacje dotyczące regionu Algarve [2], uniwersytetu, a także bibliotek – ich misji, struktur i przestrzeni!

Następnie cała grupa została wprowadzona po kampusie Gambelas i tamtejszej bibliotece. Podczas wycieczki przybliżono nam strukturę działów bibliotecznych, specyfikę gromadzonych zbiorów, miejsca nauki i pracy własnej dla studentów oraz zasady korzystania z księgozbioru. Biblioteka na kampusie Gambelas jest największą spośród bibliotek UAlg – ze względu na dużą liczbę kierunków studiów i wydziałów zlokalizowanych na kampusie. Przestrzeń biblioteki składa się z holu, gdzie odbywają się wystawy, oraz dwóch pięter z otwartym dostępem do książek i czasopism, wypożyczalnią, miejscami pracy własnej i pokojami pracy grupowej dla studentów, a także pokojami dla pracowników z innych działów obsługi bibliotecznej. W podziemiach biblioteki znajdują się magazyn biblioteczny i archiwum. Księgozbiór biblioteczny ułożony jest według Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiątej Deweya, która cechuje się bardzo rozbudowanym zakresem dziedzinowym i której hierarchiczna struktura pozwala na wygodny podział dziesiątą kolejnych trzonów głównego działu nauki. Studenci mają do dyspozycji 430 miejsc pracy własnej – z możliwością swobodnego korzystania z książek i czasopism, map, plansz i tablic dydaktycznych oraz płyt CD i DVD z materiałami edukacyjnymi. Do dyspozycji studentów są ponadto stanowiska komputerowe i 26 pokoi pracy grupowej [3].

Po wizycie w bibliotece uczestnicy przedstawiali wcześniej przygotowane prezentacje związane z placówkami, w których pracują. Dzięki temu mogliśmy zobaczyć, jak funkcjonują biblioteki uniwersyteckie w Tartu (Estonia), Strasburgu (Francja), Nuertingen-Geislingen (Niemcy), L'Aquila (Włochy), Jassy (Rumunia), Valladolid (Hiszpania) i Madrycie (Hiszpania), biblioteka konserwatorium muzycznego Eduardo Martinez Torner w Oviedo i Biblioteka Główna Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie.

Drugiego dnia realizację programu rozpoczęliśmy od zwiedzenia biblioteki na terenie kampusu Penha. Następnie organizatorzy przygotowali dla nas wykład połączony z prezentacją, poświęcony działalności szkoleniowej i kulturowej bibliotekarzy². W strukturze Biblioteki UAlg istnieje dział zajmujący się prowadzeniem szkoleń, warsztatów, sesji treningowych i aktywności kulturalnej. Szkolenia dotyczą tematów takich jak: kompetencje informacyjne, bazy bibliograficzne, dostęp do literatury naukowej (narodowe konsorcjum b-on), źródła i serwisy biblioteczne, tworzenie bibliografii załącznikowej za pomocą menedżerów bibliografii, funkcjonowanie systemu antyplagiatowego Originals, ruch Open Access (OA) w publikowaniu naukowym, deponowanie publikacji w repozytorium

II. 1. Staff Week dla bibliotekarzy – przywitanie uczestników. Fot. Rosa Castro

II. 2. Biblioteka na kampusie Gambelas. Fot. Ewa Kapela

¹ *Erasmus Staff Week for Librarians: University of Algarve Library. Introduction and Biblioteca.* Prezentacja PowerPoint, czerwiec 2022.

² *Library Communication, Training and Cultural Extension Sector.* Prezentacja PowerPoint, czerwiec 2022

instytucjonalnym SAPIENTIA. Biblioteka wspiera aktywności dydaktyczne i naukowe na uniwersytecie, promuje politykę kulturalną uczelni i współuczestniczy w kreowaniu aktywności kulturalnych. Do głównych obszarów należą: organizacja wystaw artystycznych, przygotowywanie konferencji czy spotkań panelistów, tworzenie klubów książki, współtworzenie wydarzeń muzycznych, teatralnych i kinowych. W celu popularyzacji wydarzeń organizowanych przez bibliotekę projektuje się plakaty promocyjne, wysyła mailowe zaproszenia do społeczności akademickiej, zamieszcza informacje na stronie biblioteki i uniwersytetu oraz w mediach społecznościowych (Facebook, Twitter), a także publikuje agendy miesięczne w wersjach papierowej i elektronicznej.

Kolejny wykład organizatorów dotyczył gromadzenia i opracowania księgozbioru. Proces gromadzenia obejmuje zakup materiałów: książek, czasopism, norm, materiałów audiowizualnych, plansz, pomocy naukowych oraz zbiorów elektronicznych, czyli kolekcji e-booków i e-czasopism, a także specjalistycznych baz danych. Gromadzenie opiera się na odnawianiu rocznych subskrypcji oraz na współpracy z narodowym konsorcjum czy indywidualnymi i międzynarodowymi dostawcami treści (również specjalistycznych baz danych i materiałów elektronicznych). Katalogowanie księgozbioru odbywa się za pomocą formatu UNIMARC 21 i przeprowadzane jest według narodowych norm. W procesie formalnego i rzeczowego opracowania księgozbioru drukowane są karty lokalizacyjne, identyfikujące umiejscowienie książki w strefie wolnego dostępu.

W katalogu bibliotecznym zarejestrowanych jest ponad 200 tys. dokumentów, z czego ok. 85% stanowią książki, a pozostałe 15% to: ponad 5 tys. tytułów czasopism, ponad 7 tys. dokumentów multimedialnych, ponad 2 tys. dokumentów wideo i ponad 1 tys. map³. W bibliotece znajduje się ponadto ciekawa kolekcja stempli z jej logo, wykorzystywanych na przestrzeni lat funkcjonowania placówki.

Po wykładach grupa bibliotekarzy biorących udział w Staff Week udała się na wycieczkę po historycznym centrum Faro. Udaliśmy się również do Miejskiego Muzeum Archeologicznego. Obecnie mieści się ono w dawnym klasztorze Nossa Senhora da Assunção. Prezentuje bogatą kolekcję archeologiczną, eksponaty z czasów rzymskich i arabskich, kolekcję malarstwa od XVI do XIX w., a także ekspozycję poświęconą historii miasta.

Na kolejny dzień organizatorzy zaplanowali wyjazd do miasteczka Olhão w celu odwiedzenia

II. 3. Wnętrze biblioteki na kampusie Gambelas. Fot. Ewa Kapela

II. 4. Biblioteka na kampusie Penha. Fot. Ewa Kapela

³ Documentation and Technical Processing Sector. Prezentacja PowerPoint, czerwiec 2022.

Il. 5. Grupa uczestników programu Erasmus+ i organizatorów przed budynkiem Biblioteki Publicznej w Olhão. Fot. Rosa Castro

tamtejszej biblioteki publicznej – Biblioteca Municipal de Olhão. W Portugalii każda z gmin ma własną bibliotekę publiczną, połączoną z innymi w krajową sieć bibliotek. W Olhão biblioteka publiczna zlokalizowana jest w centrum miasta, w przepięknym budynku, który został wybudowany jako szpital przez miejscową społeczność rybacką w 1884 r. Budynek o powierzchni ok. 2623 m² jest rozłożony na trzech piętrach. Biblioteka Miejska w Olhão stara się dotrzeć do różnych grup wiekowych (dzieci, młodzież, dorośli, osoby starsze) przez zróżnicowaną ofertę, która obejmuje nie tylko książki, czasopisma i dokumenty audio-wizualne, ale także wydarzenia społeczno-kulturalne (wystawy, spotkania czytelnicze, kursy). Ponadto celem instytucji jest aktywność w zakresie ochrony i rozpowszechniania kultury gminy Olhão.

Czytelnicy mają do dyspozycji specjalnie przygotowane przestrzenie: sektor dla dorosłych, sektor dla dzieci i młodzieży oraz oddzielny dla dzieci do 3 lat, salę konferencyjną i galerię. Wszystkie sektory zostały wyposażone w sprzęt umożliwiający korzystanie z dokumentów dźwiękowych, audio-wizualnych i elektronicznych. W przestrzeni dla dzieci znajduje się Sala Opowieści (Sala do Conto), przeznaczona do aktywności grupowej i zaopatrzona w sprzęt projekcyjny. Większość materiałów bibliotecznych jest swobodnie dostępna na półkach. Zbiory ułożone są według uniwersalnej klasyfikacji dziesiętnej (UKD). W ramach swojej działalności biblioteka w Olhão oferuje też wsparcie dla bibliotek szkolnych – obejmujące stworzenie skoordynowanego systemu wypożyczeń międzybibliotecznych, specjalistyczne wsparcie techniczne

w zakresie tworzenia, organizacji i funkcjonowania bibliotek szkolnych, pomoc przy projektach edukacyjnych oraz aktywną współpracę z Biurem Sieci Bibliotek Szkolnych [4].

W programie przygotowanym przez UAlg uwzględniono również rejs katamaranem po rezerwacie przyrody Ria Formosa.

Następny dzień – czwartek – rozpoczęliśmy od spotkania w Bibliotece Uniwersyteckiej na kampusie Gambelas. Organizatorzy przygotowali dla nas prezentację dotyczącą wsparcia nauki, tworzenia repozytorium instytucjonalnego SAPIENTIA i promowania dorobku naukowego badaczy⁴. Bibliotekarze zajmujący się powyższymi kwestiami mają za zadanie wspierać naukowców i centra naukowe w procesie publikowania, zgodnie z obowiązującą polityką otwartości wydawców. Do obowiązków kadry bibliotecznej należą także zarządzanie katalogiem, promowanie zakupionych nowości książkowych oraz działalność informacyjno-szkoleniowa związana z prawidłowym i rzetelnym wyszukiwaniem informacji i dostępem do niej. Dodatkowo bibliotekarze wspierają działalność wydawnictwa uczelnianego UAlg i są odpowiedzialni za reklamowanie, rozpowszechnianie i sprzedaż książek przez nie publikowanych. Jeśli chodzi o repozytorium SAPIENTIA, gdzie autorzy publikacji afiliujący do UAlg deponują swoje publikacje, bibliotekarze służą pomocą w procesie rejestracji publikacji i zaciągania danych bibliograficznych z baz danych, a także dbania o kompletność danych naukowych. Repozytorium SAPIENTIA powstało w 2008 r. w celu zebrania wszystkich publikacji pracowników dydaktycznych i badawczych uczelni, aby zwiększyć widoczność działalności naukowej uniwersytetu i ułatwić dostęp do wyników. Bezpośrednią motywacją było też udostępnienie publikacji w otwartym dostępie [5]. Podobnie jak inne portugalskie repozytoria instytucjonalne, SAPIENTIA jest częścią Institutional Repositories Hosting Service (SARI), należącego do sieci RCAAP (projekt Open Access Scientific Repositories of Portugal) – najważniejszej inicjatywy promującej otwarty dostęp w Portugalii. Repozytorium UAlg zostało utworzone podczas pierwszego etapu projektu RCAAP, wraz z czterema innymi repozytoriami ośrodków naukowych w Portugalii. W drugim etapie postawiono sobie za cel rozwój infrastruktury, połączenie z krajową platformą systemu informacji o badaniach (DeGóis), narodowym konsorcjum b-on (Online Knowledge Library) i Biblioteką Narodową (w celu zdeponowania prac dyplomowych) [6]. Działania te miały charakter skoordynowany, gdyż u ich źródła leżała wspólna inicjatywa osób odpowiedzialnych

⁴ Scientific Diffusion and Edition (databases, online services, repository, edition...). Prezentacja PowerPoint, czerwiec 2022.

za zarządzanie uniwersytetami oraz instytutami badawczymi. Zadbano też o zabezpieczenie finansowania ze środków publicznych na realizację przyjętych planów.

Drugą prezentacją poświęcono archiwum głównemu, które przynależy do biblioteki na kampusie Gambelas. Archiwum to zostało założone w 2005 r. i zawiera nie tylko dokumentację akademicką, ale również dokumenty dotyczące miasta i regionu Algarve – dlatego jest publiczne, przeznaczone dla wszystkich zainteresowanych użytkowników. Są tu zatrudnieni jeden bibliotekarz i jeden pomocnik administracyjny, którzy pracują nad ujednoczeniem zasad archiwizowania dokumentów, porządkiem ich dostarczania, przechowywania, digitalizowania oraz promocją dostępu do zarchiwizowanych informacji⁵. Po wykładzie wspólnie udaliśmy się do archiwum, gdzie mieliśmy okazję zobaczyć, w jaki sposób ułożone są gromadzone w nim dokumenty.

Kolejnym punktem programu była wycieczka do Centrum Nauki i Rozwoju Ramalhete, które prowadzi projekty badawcze i badania związane z mikroorganizmami morskimi występującymi w regionie. Jest to jednostka podległa UAlg, od 1994 r. zarządzana przez Centrum Nauk Morskich Algarve [7]. Podczas oprowadzania po stacji morskiej mogliśmy zobaczyć wielkie zbiorniki wodne i akwaria, które służą do utrzymywania żywych organizmów; podziwialiśmy larwy ryb morskich, ośmiornice, koniki morskie czy mikroalgi. Stacja ma bardzo dobry dostęp do rozległego systemu lagun i bagien rezerwatu Ria Formosa i obszarów przybrzeżnych, które ułatwiają prowadzenie badań naukowych. Zwiedzanie centrum i możliwość posłuchania o procesach hodowlanych zwierząt i roślin morskich były niezwykle ciekawym doświadczeniem. Ścisła współpraca uczelni z centrum badawczym, które znajduje się w jej strukturze, niewątpliwie przynosi szereg korzyści: sprzyja pozyskiwaniu środków na badania naukowe oraz podnosi poziom dydaktyki i prestiżu uniwersytetu.

Ostatniego dnia pobytu spotkaliśmy się w budynku biblioteki na kampusie Gambelas, gdzie odbyło się podsumowanie Staff Week⁶. Wywiązała się wówczas dyskusja na temat problemów, jakie napotykają bibliotekarze w swojej pracy, i możliwych rozwiązań. Wśród głównych trudności wymieniano niewystarczające przestrzenie biblioteczne, zbyt mały budżet, niedostateczne możliwości finansowania czy redukcję etatów wśród kadry bibliotecznej.

Wśród dodatkowych aktywności Biblioteki UAlg najbardziej imponująca jest rozbudowana działalność

Il. 6. Centrum Nauki i Rozwoju Ramalhete. Fot. Rosa Castro

kulturalna. Z inicjatywy biblioteki odbywa się szereg imprez okolicznościowych, wystaw, spotkań, konferencji i innych wydarzeń. Aby było to możliwe, biblioteka współpracuje nie tylko ze społecznością akademicką, ale także z instytucjami zewnętrznymi: innymi bibliotekami, fundacjami, stowarzyszeniami, muzeami, kinami czy teatrami. Organizowane wydarzenia cieszą się sporą popularnością ze względu na bogatą promocję. Ciekawym pomysłem jest publikowanie agend miesięcznych z rozpisaniem harmonogramem nadchodzących wydarzeń.

Na uwagę zasługuje też prężna współpraca z wydawnictwem uczelnianym. Do zadań Biblioteki UAlg należy wspomaganie wydawnictwa w edycji publikowanych dokumentów oraz w przechowywaniu, dystrybuowaniu i sprzedaży gotowych publikacji. Biblioteka wraz z wydawnictwem mają w planach opracowanie przejrzystych norm publikowania dla wszystkich katedr i wydziałów uczelni. Mimo iż Biblioteka współpracuje z lokalnymi księgarniami w celu rozpowszechniania wydanych książek, chciałaby, aby stały się one bardziej widoczne na rynku księgarskim i trafiały do szerszego grona odbiorców. Chciałaby też znaleźć fundusze na inwestycje w cyfrowe edycje uczelnianych publikacji (e-booki).

Powyższe rozwiązania stosowane w Bibliotece UAlg bez wątpienia stanowią źródło inspiracji. Wykraczają poza podstawowe zadania, które biblioteka powinna wykonywać, jednak są ważne i energicznie realizowane przez pracowników bibliotecznych. Interesujące wydają się również

działania obejmujące współpracę między bibliotekami – jak w przypadku pomocy bibliotekom szkolnym i ogólnokrajowej inicjatywy OA.

Na zakończenie Staff Week wymieniliśmy się spostrzeżeniami na temat całego programu. Podziękowaliśmy gospodarzom za dobrą organizację pobytu, która pozwoliła nam poznać biblioteki, zapewniła ciekawe popołudniowe atrakcje, dała możliwość wspólnego spędzenia czasu i tak cennej wymiany doświadczeń.

WYJAZD STUDYJNY NA UNIWERSYTET W SASSARI

Drugi tegoroczny wyjazd pracowników Biblioteki Głównej Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu odbył się w dniach 12–16 września, z inicjatywy bibliotekarzy: Agnieszki Baran z Filii nr 1 BG na Wydziale Farmaceutycznym UMW oraz Pauliny Obuchowicz z Działu Bibliografii i Bibliometrii BG UMW. Tym razem w ramach projektu Erasmus+ obrano kierunek na Sassari, miasto położone na północy Sardynii. Pobyt dotyczył m.in. wybranych bibliotek Uniwersytetu w Sassari (UNISS), zgrupowanych w Systemie Bibliotek Uniwersyteckich (SBA), ale punktem docelowym była Biblioteka Chemii, Farmacji i Medycyny Weterynaryjnej z siedzibą na kampusie Monserrato (Via Vienna 2).

Sassari to główna metropolia północnej Sardynii, licząca ok. 130 tys. mieszkańców. Miasto leży na

⁵ *The General Archive Services*. Prezentacja PowerPoint, czerwiec 2022.

⁶ *Erasmus Staff Week for Librarians: Final session*. Prezentacja PowerPoint, czerwiec 2022.

Tab. 1. Uniwersytet Algarve – kampusy, wydziały i dane liczbowe dotyczące bibliotek. Opracowanie własne

UNIwersYTET ALGARVE			
Nazwa kampusu	Gambelas	Penha	Portimão
Lokalizacja	Faro	Faro	Portimão
Faculties and Schools	Wydział Lekarski i Nauk Biomedycznych	Wyższa Szkoła Edukacji i Komunikacji	
	Wydział Nauk Humanistycznych i Społecznych	Wyższa Szkoła Zarządzania, Hotelarstwa i Turystyki	
	Wydział Nauki i Techniki	Wyższa Szkoła Zarządzania, Hotelarstwa i Turystyki	
	Wydział Ekonomii	Wyższy Instytut Inżynierii	
	Wydział Nauk o Zdrowiu		

BIBLIOTEKI UNIwersYTETU ALGARVE			
Nazwa kampusu	Gambelas	Penha	Portimão
Księgozbiór biblioteczny [liczba woluminów]	173,490	79,447	4,000
Liczba miejsc pracy własnej dla studentów	430	170	20
Liczba pokoi pracy grupowej dla studentów	26	8	–

paśmie wzgórz (wysokość 225 m n.p.m.), z którego widać południowe wybrzeże Korsyki, i sąsiaduje z zachodnim Morzem Śródziemnym. Wyspę charakteryzuje łagodny i umiarkowany klimat, a temperatura w ciągu roku waha się między 0 a 40°C [8].

Tradycja Uniwersytetu w Sassari sięga XVI w., a inicjatorem powstania uczelni był Alessio Fontana, dworski urzędnik cesarza Karola V. Zgodnie z testamentem Fontany w 1558 r. oddano jego majątek miastu Sassari w celu stworzenia w nim uczelni wyższej. W 1562 r. założono kolegium jezuickie, a w 1617 r., z nakazu króla Filipa III Habsburga, szkoła zyskała miano uniwersytetu królewskiego. Rozbudowa uczelni w 1765 r. poszerzyła ofertę edukacyjną o nowe wydziały: filozofię i sztukę oraz teologię, prawo i medycynę. Po latach wysokiej renomy w XIX w. nadszedł poważny kryzys, który w 1847 r. doprowadził do decyzji władz Sassari o zamknięciu placówki. Jednak wskutek dezaprobaty miejscowego społeczeństwa i polityków wobec owej decyzji uniwersytet działał dalej, choć na poziomie szkoły

średniej. Ponowny rozwój instytucji nastąpił na przełomie XIX i XX w., w szczególności po dołączeniu przez nią do sieci akademickiej zjednoczonych Włoch w latach 30. XX w., co przyczyniło się do powstania w 1934 r. dwóch jednostek: farmaceutycznej i weterynaryjnej. W roku 1950 powołano fakultet rolniczy; kolejne – nauki polityczne, języki obce, ekonomia – pojawiły się w 1970, a w 2002 jako ostatni utworzono wydział architektury [9].

Uczelnia składa się obecnie z czterech kampusów z siedzibą główną w Sassari. Pozostałe kampusy zlokalizowane są w miastach Olbia, Nuoro i Oristano. UNISS jest uczelnią średniej wielkości – ma dziś 10 wydziałów i ponad 12 tys. studentów [10].

Biblioteki Uniwersytetu w Sassari tworzą System Bibliotek Uniwersyteckich (SBA), zbudowany z 13 jednostek rezydujących w pięciu miastach Sardynii: Sassari, Nuoro, Alghero, Olbia i Oristano. W ramach SBA zgromadzono łącznie ponad 600 tys. pozycji: monografie antyczne

i współczesne, płyty CD i DVD, filmy, mikrofiszę, mapy i inne oraz 3750 tytułów czasopism, także bieżących, w wersji drukowanej. Zbiory elektroniczne obejmują subskrypcję ok. 37 tys. pełnotekstowych e-czasopism, ok. 60 baz danych i ponad 9 tys. e-booków [11].

Biblioteka Chemii, Farmacji i Medycyny Weterynaryjnej na Wydziale Nauk Chemicznych, Fizycznych, Matematycznych i Przyrodniczych UNISS była gospodarzem wyjazdu pracowników BG UMW do Sassari w ramach projektu Erasmus+. Dyrektor jednostki – Rossana Rigoldi odpowiadała za organizację szkolenia i dbała o komfort pobytu bibliotekarzy z Polski. Położony przy kampusie Monserrato stuletni budynek wydziału (dawny Wydział Chemii i Farmacji, Via Vienna 2) zbudowany został w duchu modernizmu, nurtu architektonicznego popularnego w latach 20. XX w. Mając na uwadze potrzeby osób niepełnosprawnych, zapewniono wygodny wjazd do wydziału dla wózków inwalidzkich – bez progów i krawężników, co dotyczy także wnętrza obiektu.

Instytucję utworzono oficjalną decyzją władz uczelni w 2012 r., jednak korzenie tutejszych zbiorów sięgają 1989 r. Pierwotny księgozbiór zaczęto gromadzić w dawnej Bibliotece Medycyny Weterynaryjnej. Wraz z upływem czasu majątek monograficzny zamkniętego Wydziału Chemii i dotychczasowej Biblioteki Wydziału Farmaceutycznego (powstałej w 1980 r.) połączono ze zbiorami bibliotecznymi nieistniejących już wydziałów nauk o lekach i nauk toksykologicznych oraz Biblioteki Weterynaryjnej. Jednostkę w dzisiejszej postaci tworzą trzy zlikwidowane biblioteki wydziałowe: Chemii, Farmacji oraz Medycyny Weterynaryjnej, połączone w jeden organ,

Tab. 2. Struktura organizacyjna wydziałów Uniwersytetu w Sassari. Opracowanie własne

No	WYDZIAŁ	SIEDZIBA WYDZIAŁU
1.	rolnictwo	Sassari
2.	architektura, projektowanie i urbanistyka	Alghero
3.	nauki chemiczne, fizyczne, matematyczne i przyrodnicze	Sassari
4.	nauki ekonomiczne i biznesowe	Sassari
5.	prawo	Sassari
6.	medycyna weterynaryjna	Sassari
7.	nauki biomedyczne	Sassari
8.	medycyna, chirurgia i farmacja	Sassari
9.	humanistyka i nauki społeczne	Sassari
10.	historia, nauki humanistyczne i edukacja	Sassari

zwany Okręgową Biblioteką Nauk Chemicznych, Farmaceutycznych i Medyczo-Weterynaryjnych. Zapewnia on wsparcie edukacji i badań naukowych na kampusie [12]. Dynamiczny rozwój biblioteki – poszerzenie księgozbioru i zmiana siedziby na aktualną – nastąpił w 2018 r.

Po uruchomieniu Biblioteki Medycyny Weterynaryjnej w 1989 r. bibliotekarze rozpoczęli prace nad rozbudową zbiorów, dysponując zaledwie 85 egzemplarzami książek. Rok później liczba ta urosła do 1300, a obecnie placówka jest w posiadaniu księgozbioru liczącego 12 tys. egzemplarzy.

Pierwszego dnia wyjazdu szkoleniowego uczestniczyliśmy w krótkiej wycieczce po bibliotece wydziału i terenie kampusu Monserrato. Kadre jednostki bibliotecznej na Wydziale Nauk Chemicznych, Fizycznych, Matematycznych i Przyrodniczych tworzy dwoje wykwalifikowanych bibliotekarzy, których wspierają studenci UNISS zatrudnieni odpłatnie w *accoglienza* – recepcji pełniącej funkcję wypożyczalni – odpowiedzialni za obsługę użytkowników i zbiorów oraz zbieranie zamówień na książki. Grafik pracy studentów obejmuje 150 godz. miesięcznie. Swoją obecność na stanowisku potwierdzają oni przez skanowanie kodów QR umieszczonych w wypożyczalni. Placówka działa od poniedziałku do piątku w godzinach 8.30–19.50 oraz w soboty w godzinach 8.30–17.00. Składa się z dwóch czytelni, oferujących wolny dostęp do książek i czasopism datowanych od 2004 r. Trzecie pomieszczenie, które w okresie pandemii COVID-19 spełniało funkcję dodatkowego punktu czytelnianego, przeznaczono obecnie na magazyn do wewnętrznego użytku pracowników.

Dla użytkowników placówki dostępnych jest 185 miejsc siedzących, osiem komputerów podłączonych do sieci uczelnianej Eduroam z dostępem do czasopism cyfrowych, elektronicznych baz danych (szczególnym zainteresowaniem cieszy się PubMed) i e-booków [13], a także jedno stanowisko samoobsługowe z urządzeniem *self-check* oraz jedno dla osób z zaburzeniami wzroku. Do dyspozycji czytelników są również zamykane szafki na rzeczy osobiste, ale korzystanie z szafek nie jest wymagane. Czasopisma drukowane od 1865 r. zgromadzono w budynku położonym nieopodal Wydziału Nauk Chemicznych, Fizycznych, Matematycznych i Przyrodniczych, a magazyn książkowy znajduje się na Wydziale Medycyny Weterynaryjnej. Dla wszystkich zbiorów bibliotecznych obowiązuje przyporządkowanie na regałach według klasyfikacji dziesiątej Deweya. Biblioteka przechowuje najnowsze książki kupowane przez wydział w czytelni z ogólnym dostępem, z kolei starsze tytuły pozostają w bibliotekach katedr.

Tab. 3. Struktura organizacyjna bibliotek Uniwersytetu w Sassari. Opracowanie własne

No	NAZWA JEDNOSTKI	SIEDZIBA JEDNOSTKI
1.	Biblioteka Rolnicza	Sassari
2.	Biblioteka Rolnicza – Sekcja Ekonomii i Systemów Drzew (DESA)	Sassari
3.	Biblioteka Nauk o Środowisku i Leśnictwie	Nuoro
4.	Biblioteka Architektoniczna „Fernando Clemente”	Alghero
5.	Biblioteka Chemii, Farmacji i Medycyny Weterynaryjnej	Sassari
6.	Biblioteka Literatury i Języków	Sassari
7.	Biblioteka Medycyny i Chirurgii	Sassari
8.	Biblioteka Fizyki	Sassari
9.	Biblioteka Nauk Prawnych „Girolamo Olives”	Sassari
10.	Biblioteka Nauk Społecznych „Antonio Pigliaru”	Sassari
11.	Biblioteka Nauk Społecznych „Antonio Pigliaru” – Olbia	Olbia
12.	Biblioteka Historyczna	Sassari
13.	Biblioteka Konsorcjum UNO	Oristano

Aplikacja Affluences, umożliwiającą rezerwację zbiorów bibliotecznych online [14], zastąpiła standardowy katalog elektroniczny jednostek SBA i dziś w pełni odpowiada za zamawianie książek przez użytkowników z UNISS. Czytelnicy mogą samodzielnie wypożyczać egzemplarze z półek w wolnym dostępie, rezerwując usługę *self-checkout* za pomocą Affluences. Wypożyczanie obejmuje termin 6 miesięcy z możliwością przedłużenia na 1 miesiąc. Książki należące do wydziału pracownicy naukowcy mogą przechowywać do 30 miesięcy. Jeżeli student wyraża zainteresowanie tytułem wypożyczonym przez naukowca, bibliotekarze kontaktują się z pracownikiem w sprawie krótkoterminowego udostępnienia poszukiwanej pozycji. Obsługę wypożyczania międzybibliotecznego wspiera serwis Network Inter Library Document Exchange (NILDE), odpowiednik polskiego KaRo.

Poza udostępnianiem zbiorów do zadań pracowników biblioteki należą: informacja bibliograficzna, konsultacje w sprawie korzystania z katalogu i zamawiania materiałów przez Affluences czy katalogowanie i konserwacja starych egzemplarzy, ponieważ nie są one poddawane digitalizacji. Prowadzony jest także serwis Chiedi@Illa tua biblioteca®, oferujący informacje i pomoc online w zakresie narzędzi wyszukiwawczych, korzystania z zasobów elektronicznych do badań bibliograficznych oraz doradztwo w zakresie metod cytowania i redagowania bibliografii [15].

We wszystkich jednostkach SBA obowiązuje system biblioteczny Alma firmy ExLibris – zintegrowana platforma usług bibliotecznych, która zarządza materiałami drukowanymi, elektronicznymi i cyfrowymi w jednym interfejsie [16].

Il. 7. Czytelnia książek Biblioteki Wydziału Chemii, Farmacji i Medycyny Weterynaryjnej w Sassari. Fot. Agnieszka Baran

II. 8. Wejście do Biblioteki Wydziału Architektury w Alghero. Fot. Agnieszka Baran

Pracownicy Biblioteki Chemii, Farmacji i Medycyny Weterynaryjnej zajmują się również obsługą Institutional Research Information System (IRIS). IRIS jest włoskim odpowiednikiem Polskiej Platformy Medycznej, portalu zarządzania wiedzą i potencjałem badawczym, nad którym administrację sprawuje BG UMW w porozumieniu z ośmioma partnerskimi bibliotekami medycznymi w kraju [17]. Baza włoska pełni funkcję archiwum instytucjonalnego, wykorzystywanego przez UNISS jako repozytorium publikacji naukowych wszystkich profesorów i badaczy uczelni. Naukowcy z UNISS mogą samodzielnie wprowadzać do IRIS swoje prace i badania, wybierając spośród kategorii: artykuł, książka, materiały konferencyjne, patenty itp. Specjalny zespół bibliotekarzy z sieci SBA zapewnia naukowcom pomoc w korzystaniu z IRIS, m.in. w wyborze odpowiedniej kategorii i właściwej polityki publikacyjnej dla każdego czasopisma.

Analogicznie do innych włoskich urzędów administracji publicznej, System Bibliotek Uniwersyteckich w Sassari podczas pandemii COVID-19 wprowadził pracę zdalną od 13 marca do 18 maja 2020 r. Każda z usług bibliotecznych, z wyjątkiem udostępniania i wypożyczeń, świadczona była regularnie w trybie online. Od 18 maja obsługa zbiorów w bibliotece na Wydziale Nauk Chemicznych, Fizycznych, Matematycznych i Przyrodniczych przywrócona została na dwa dni w tygodniu. Terminy udostępniania lub wypożyczeń użytkownik mógł rezerwować online za pomocą katalogu bibliotecznego (system Alma), a następnie aplikacji Affluences, która od września 2021 r. całkowicie przejęła zadanie rezerwacji usług bibliotecznych. Ponadto, w celu zachowania bezpiecznej odległości, liczbę dostępnych

miejsz zmniejszono o połowę (stan ten jednostki SBA utrzymują do dziś).

Drugiego dnia pobytu odwiedziłyśmy Alghero, miejscowość oddaloną od Sassari o ok. 30 km, gdzie mieści się Wydział Architektury UNISS. Od 2003 r. funkcjonuje tam biblioteka wydziałowa, która w roku 2012 stała się biblioteką okręgową z funkcjami wsparcia nauczania i badań na kierunkach: architektura i nauki projektowe, urbanistyka, architektura, planowanie i polityka miasta, środowisko i krajobraz, design [18]. Znajduje się na drugim piętrze budynku położonego przy samym wybrzeżu, wzniesionego jako kościół. Wśród nowoczesnych regałów z książkami można ujrzeć kamienne aspersionum, w którym przed wiekami udostępniano wiernym wodę święconą. Na pierwszym piętrze mieści się Biblioteka Miejska Alghero. Każda z placówek ma osobne wejście, jednak wnętrza połączone jest schodami, a użytkownik chcący skorzystać z miejsca do pracy czy nauki może sam zdecydować, która część będzie dla niego w danym momencie bardziej odpowiednia.

Następnie zostaliśmy zaprowadzeni do dolnej części budynku, gdzie czekał na nas archiwista miasta. Z pasją opowiadał o historii Alghero, pokazał nam pergaminy z okresu konkwisty, medaliony czy pieczęcie z XIV–XV w., a nawet klucze do miasta. Warto nadmienić, że Alghero to miejscowość nietypowa ze względu na swoje dzieje – wojska Królestwa Aragonii wysiedliły w 1372 r. autochtoniczną ludność sardyńską w głąb lądu i sprowadziły osadników z Katalonii. Była to kara za wykrycie spisku przeciwko królowi, zawiązanego przez rządzącą miastem rodzinę Doria po zdobyciu Alghero przez Aragończyków w 1353 r. Miejscowa ludność odczuwa

więc swoją odrębność kulturową – zarówno pod względem architektury czy kuchni, jak i języka. Do dziś standardowy kataloński jest zrozumiały dla ponad 60% populacji Alghero, a ok. 40% mieszkańców miasta posługuje się na co dzień archaiczną odmianą katalońskiego [19]. Jako bibliotekarze zwróciliśmy uwagę na pieczołowitość, z jaką gromadzone są archiwalia, oraz na profesjonalny sposób ich przechowywania (specjalne meble i pudełka).

Siedzibę obu bibliotek – Wydziału Architektury i publicznej – połączono z budynkiem, gdzie odbywają się zajęcia dla studentów wspomnianego wydziału. Nie jest to zwykły budynek dydaktyczny, gdyż wcześniej działał tu szpital. Sale wykładowe mają więc nietypowy układ. Oprowadziła nas po nich pracownica wydziałowego biura Erasmus, zajmująca się obsługą dokumentów studentów przybywających z zagranicy.

Trzeciego dnia mieliśmy okazję wrócić na kampus Monserrato i odwiedzić Laboratorium Wydziału Chemii i Farmacji, gdzie pokazano nam specjalistyczne sprzęty, m.in. do rezonansu magnetycznego. Poznałyśmy też tamtejszy zespół badaczy, a nasze rozmowy skupiły się na używanych przez nich bazach, z których większość pokrywa się ze stosowanymi przez naszą uczelnię (np. Reaxys).

Następnym punktem dnia były odwiedzin w Coordinamento, mieszczącym się na Wydziale Prawa, które odpowiada za organizację zasobów i usług systemu bibliotecznego UNISS, zarządzanie nimi oraz ich koordynację. Do zadań pracowników Coordinamento należą więc: integracja wspomnianego wcześniej SBA, współpraca przy IRIS i UnissResearch, rozwój i standaryzacja katalogu, zarządzanie administracyjne bibliotekami uczelnianymi – szkolenia dla personelu bibliotecznego, udział systemu i bibliotek uczelni w projektach zewnętrznych, lokalnych, krajowych i międzynarodowych, jak również rozwój stron internetowych bibliotek uczelnianych czy rozwój biblioteki cyfrowej i zasobów elektronicznych uniwersytetu [20]. Interesującym działaniem jest też pozyskiwanie przez Coordinamento e-zasobów dzięki członkostwu UNISS w CRUI (The Conference of Italian University Rectors). CRUI to powstałe w latach 60. ubiegłego wieku stowarzyszenie włoskich uczelni państwowych i niepaństwowych, które z biegiem czasu zyskało rolę reprezentacyjną, a także praktyczną zdolność wpływania na rozwój systemu uniwersyteckiego przez intensywną działalność naukową i eksperymenty. Od 2001 r. CRUI uzyskuje wsparcie w swoich funkcjach kierowniczych i wykonawczych od Fundacji CRUI, będącej solidnym

pomostem między uczelniami a społeczeństwem, której powierzono promowanie działań i projektów mających na celu rozwój społeczny i kulturalny [21]. Dzięki temu biblioteki uniwersyteckie zdobywają wystarczającą siłę przetargową, aby negocjować korzystniejsze warunki przy zawieraniu umów z wydawcami.

Jak widać, Coordinamento ma bardzo szeroki zakres działań, ale to jeszcze nie wszystko. Ze względu na bliskość Wydziału Prawa jest tu organizowana współpraca z zakładami karnymi – ponieważ wielu osadzonych studiuje prawo, w ramach którego dostarcza się im potrzebne książki. Wybór kierunku studiów dokonywany przez więźniów jest dość znamieny, biorąc pod uwagę, że znaleźli się oni w więzieniu z powodu działań powiązanych z lokalną mafią.

W budynku Coordinamento znajduje się Biblioteca Accessibile, przeznaczona dla użytkowników niepełnosprawnych i ze specyficznymi zaburzeniami uczenia się [22]. Obejmuje ona salę z odpowiednio wyposażonymi stanowiskami z możliwością wypożyczenia pomocy technologicznych oraz instrumentów kompensacyjnych wspierających czytanie i naukę, takich jak skanujący długopis, oprogramowanie umożliwiające zarówno edycję zeskanowanego tekstu, jak i odczytanie go przez syntezytor mowy, urządzenie, które przekształca dowolną białą powierzchnię (np. tablicę magnetyczną lub ścianę) w interaktywną tablicę multimedialną, lupa z aparatem fotograficznym i wiele innych. Nad doborem odpowiednich narzędzi, ich udostępnieniem i pomocą w obsłudze czuwa personel [23].

Do ciekawych usług zaliczyć można także zamawianie książek i tekstów egzaminacyjnych w formie pliku – bibliotekarze digitalizują te materiały we własnym zakresie. Jest to oczywiście obostrzone koniecznością podpisania deklaracji o nieprzekazywaniu osobom trzecim, niepowielaniu otrzymanego pliku i wykorzystywaniu go wyłącznie w celach osobistych i naukowych [24]. Najczęściej z usługi korzystają osoby niewidome lub niedowidzące. Ze zdobytych przez nas informacji wynika, że materiały biblioteczne nie są obecnie oficjalnie przygotowywane zgodnie ze standardem WCAG (Web Content Accessibility Guidelines), a zbiory digitalizowane przez bibliotekarzy są archiwizują jedynie na wewnętrznej platformie, niedostępnej dla użytkowników. Digitalizacja jest jednak dla tamtejszych bibliotekarzy nową kwestią, która pojawiła się wraz z pandemią i z czasem zostanie uregulowana. Ciekawostką dotyczącą standardu WCAG jest również to, że

strona WWW i aplikacje mobilne uniwersytetu są z nim zgodne [25].

Na koniec trzeciego dnia wyjazdu szkoleniowego mieliśmy okazję obejrzeć budynek rektoratu UNISS z przepięknym patio pełnym palm kokosowych. Wcześniej mieściła się tu jedna z bibliotek wydziałowych, ale zlokalizowana była w pasażu, co utrudniało bibliotekarzom kontrolę nad przechodzącymi osobami i uniemożliwiało czuwanie nad bezpieczeństwem zbiorów.

Czwartego dnia gościliśmy w Bibliotece Medycyny i Chirurgii, pełniącej funkcję wsparcia dydaktyczno-naukowego dla wydziałów związanych z medycyną i farmacją [26]. Powstała ona w 1989 r. jako scentralizowana biblioteka Wydziału Lekarsko-Chirurgicznego, a w 2012 r. stała się biblioteką terenową, która wspiera badania naukowe w dziedzinie biomedycyny oraz nauczanie na kierunkach oferowanych przez Wydział Nauk Biomedycznych oraz Wydział Medycyny Chirurgicznej i Eksperymentalnej. Biblioteka zajmuje się ponadto rozpowszechnianiem i szkoleniem w zakresie zasobów elektronicznych, czasopism i baz danych o znaczeniu biomedycznym – również dla personelu medycznego, technicznego i pielęgniarskiego Szpitala Uniwersyteckiego w Sassari [27]. Niestety część zbiorów została zalana stosunkowo niedługo przed naszą wizytą wskutek awarii klimatyzacji, ale można było dostrzec, że personel biblioteki dołożył wszelkich starań, aby zbiory zabezpieczyć i uratować przed zniszczeniem.

Następnie udałyśmy się do Biblioteki Literatury i Języków. Jest to biblioteka terenowa z funkcjami pomocniczymi dydaktycznymi dla wydziałów związanych z humanistyką i oświatą. Powstała w roku 1970 jako biblioteka centralna Wydziału Pedagogicznego, w 1992 stała się Biblioteką Centralną Wydziału Literatury i Filozofii, a w 1998 – Biblioteką Wydziałów Humanistycznych. Od 2012 r. funkcjonuje pod obecną nazwą i łączy biblioteki dawnych wydziałów Językoznawstwa, Nauk Humanistycznych i Starożytności oraz Teorii i Badań Systemów Kulturowych, a także częściowo byłego Wydziału Ekonomii, Instytucji i Społeczeństwa [28]. To największa z odwiedzonych przez nas bibliotek UNISS pod względem posiadanych zbiorów. Naszą szczególną uwagę zwrócił osobny dział poświęcony kulturze i historii Sardynii, a ciekawostką była możliwość dostępu do materiałów w formie mikrofilmów.

Piątego dnia wyjazdu szkoleniowego zaproszono nas do dwóch bibliotek. Pierwszą z nich była Biblioteka Publiczna w Sassari. Zostałyśmy

powitane serdecznym “Witamy!” w języku polskim przez dwie pracownice, które opowiedziały nam zarówno o historii, jak i o współczesności placówki. Bibliotekę założono w XIX w., po przekazaniu gminie Sassari całego prywatnego zbioru Pasquale Toli, historyka Sassari, i nazwano jego imieniem. Od 2000 r. siedziba biblioteki mieści się w Palazzo d’Usini – pałacu gotyckim, jednym z niewielu zachowanych we Włoszech do dziś. Zbiory biblioteczne sięgają XV w. [29]. Zaprezentowano nam m.in. egzemplarz pierwszego wydania *Boskiej komedii* Dantego Alighieriego z ilustracjami Sandro Botticellego. Obecnie na świecie istnieją cztery egzemplarze tego wydania. Pozostałe zbiory specjalne – rękopisy, inkuabuły czy bogaty zbiór map geograficznych – są digitalizowane. Niestety biblioteka nie ma możliwości digitalizacji we własnym zakresie, usługa zlecona jest wynajętej firmie z Cagliari – miasta na południu Sardynii. Jako pracownicy BG UMW, którzy przywiązują dużą wagę do digitalizacji i udostępniania ciekawych elementów swoich zasobów i uczestniczą w związanych z tym projektach (np. AZON i AZON 2.0), doceniłyśmy starania gospodarzy. Jednak dbałość pracowników Biblioteki Publicznej w Sassari o zasoby widoczna jest nie tylko w przypadku zbiorów specjalnych. Z dużą troską i uwzględnieniem potrzeb lokalnej społeczności gromadzone i prezentowane są również współczesne zbiory.

Drugą biblioteką, a zarazem ostatnim punktem naszego wyjazdu, była Biblioteca Universitaria wraz z Archiwum Państwowym Sassari. To biblioteka obecnie niepowiązana strukturalnie z UNISS, ale pełniąca funkcję wspierającą wobec bibliotek uczelnianych. Mieści się w budynku starego szpitala, którego fundatorami były ważne osobistości lokalne, wywodzące się w dużej mierze z kleru – stąd pięknie zachowana kaplica św. Anny. Zbiory dostępne są w trzech salach: wypożyczalni, czytelnicy czasopism oraz czytelnicy z encyklopediami, zbiorami z zakresu geografii, historii i literatury oraz regionaliami (do której wstęp użytkownik ma jedynie z personelem biblioteki i po uprzednim umówieniu). Niezwykły element stanowi rzeźba Jezusa, wspaniale widoczna z alejki prowadzącej do regałów ze zbiorami. Łączenie dawnych artefaktów z nowoczesnymi rozwiązaniami jest zresztą bardzo charakterystyczne dla różnych miejsc odwiedzanych przez nas na Sardynii.

Zbiory nieprzechowywane w czytelniach znajdują się w magazynie, w którym zasoby uporządkowane są według formatu i numeru inwentarza. Pokazano nam symbol biblioteki – rejestr testamentów z XVI w. Mieliśmy okazję zobaczyć także dwa rękopisy Grazii Deleddy, sardyńskiej

Il. 9. Rzeźba Jezusa w czytelni czasopism Biblioteki Uniwersyteckiej (Biblioteca Universitaria) w Sassari. Fot. Agnieszka Baran

powieściopisarki i nowelistki, laureatki Nagrody Nobla w dziedzinie literatury za rok 1926 [30], oraz kilka osobistych przedmiotów Enrico Costy – pochodzącego z Sassari pisarza, dziennikarza i lokalnego historyka, zmarłego w początkach XX w. [31]; siedziba biblioteki mieści się przy placu jego imienia.

Powyższe przykłady dobrze pokazują, z jakim szacunkiem Sardyjczycy podchodzą do swojego dziedzictwa kulturowego, idąc razem z duchem czasu. Historia miesza się tu ze współczesnością w różnych dziedzinach – czy to w architekturze, czy w działalności oświatowej. Ten swoisty eklektyzm zrobił na nas duże wrażenie, podobnie jak ogromna życzliwość, z jaką spotkałyśmy się w odwiedzanych placówkach. Udało nam się nawiązać wartościowe kontakty, zarówno osobiste, jak i służbowe. W dobie social mediów mamy nadzieję na rozwój nawiązanych znajomości.

PODSUMOWANIE

Pracownicy Biblioteki Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu regularnie biorą udział w wyjazdach szkoleniowych organizowanych w ramach międzynarodowego programu Erasmus+. Są to wyjazdy aktywizujące zagraniczną mobilność zawodową. Wyjeżdżając do uczelni partnerskich, a konkretnie – do bibliotek naukowych, bibliotekarze doskonalą swoje umiejętności i kwalifikacje oraz nawiązują kontakty, które przekładają się na współpracę (m.in. publikacyjną). Poznają specyfikę bibliotek zagranicznych, zastosowane tam rozwiązania przestrzenne, organizacyjne i systemowe. Zaczerpnięte pomysły stanowią inspirację do wdrażania zmian

w bibliotekach macierzystych. Z punktu widzenia codziennych zadań i obowiązków wykonywanych przez uczestników szczególnie interesujące okazały się w roku akademickim 2021/2022 zagadnienia związane z repozytoriami uczelnianymi, otwartą nauką, digitalizacją zbiorów oraz prowadzeniem szkoleń bibliotecznych dla studentów i pracowników naukowych. Wyjazdy szkoleniowe nie tylko miały wpływ na podniesienie kompetencji zawodowych bibliotekarzy, ale również umożliwiły im poznanie historii i dziedzictwa kulturowego państw gospodarzy. Ponadto dzięki kontaktom z ludźmi z różnych krajów uczestnicy programu Erasmus+ zyskali nowe umiejętności społeczne.

REFERENCE LIST

1. About UAlg [Internet]. UAlg Universidade de Algarve; [cited 16.11.2022.] Available from: <https://www.ualg.pt/en/about-ualg>
2. CNN. Beautiful beaches, rich history: The Algarve Portugal [Internet]. YouTube; [cited 16.11.2022.] Available from: <https://www.youtube.com/watch?v=6jAiX4cBNdI>
3. Welcome to the University of Algarve Library [Internet]. UAlg Universidade de Algarve; [cited 16.11.2022.] Available from: <https://www.ualg.pt/en/library>
4. Biblioteca [Internet]. Biblioteca Municipal de Olhão; [cited 16.11.2022.] Available from: <https://www2.cm-olhao.pt/biblioteca>
5. Sapiencia [Internet]. UAlg Universidade de Algarve; [cited 16.11.2022.] Available from: <https://sapiencia.ualg.pt/?locale=en>
6. Saraiva R, Rodrigues E. Open Access in Portugal: a state of the art report: RCAAP; 2009.

7. Centro de Ciências do Mar [Internet]. Centro de Ciências do Mar; [cited 16.11.2022.] Available from: <https://ccmar.ualg.pt/en>
8. The City [Internet]. Università degli Studi di Sassari; [cited 16.11.2022.] Available from: <https://en.uniss.it/about-uniss/city>
9. Uniwersytet w Sassari [Internet]. Wikipedia; [cited 16.11.2022.] Available from: https://pl.wikipedia.org/wiki/Uniwersytet_w_Sassari
10. The University of Sassari [Internet]. Università degli Studi di Sassari; [cited 16.11.2022.] Available from: https://en.uniss.it/about-uniss/university_of_sassari
11. Biblioteche [Internet]. Università degli Studi di Sassari; [cited 16.11.2022.] Available from: <https://www.uniss.it/sistema-bibliotecario/biblioteche>
12. Storia e collezioni [Internet]. Università degli Studi di Sassari; [cited 16.11.2022.] Available from: <https://www.uniss.it/sistema-bibliotecario/biblioteche/biblioteca-di-chimica-farmacia-e-medicina-veterinaria/storia-e-collezioni>
13. Accessibilità e attrezzature [Internet]. Università degli Studi di Sassari; [cited 16.11.2022.] Available from: <https://www.uniss.it/sistema-bibliotecario/biblioteche/biblioteca-di-chimica-farmacia-e-medicina-veterinaria/accessibilita-e-attrezzature>
14. Qui sommes-nous? [Internet]. Affluences; [cited 16.11.2022.] Available from: <https://www.pro.affluences.com/a-propos>
15. Servizi [Internet]. Università degli Studi di Sassari; [cited 16.11.2022.] Available from: <https://www.uniss.it/sistema-bibliotecario/biblioteche/biblioteca-di-chimica-farmacia-e-medicina-veterinaria/servizi>
16. Alma. The fastest growing cloud-based library services platform [Internet]. ExLibris; [cited 16.11.2022.] Available from: <https://exlibrisgroup.com/products/alma-library-services-platform/>
17. O projekcie [Internet]. Polska Platforma Medyczna; [cited 16.11.2022.] Available from: <https://ppm.edu.pl/about/project-seam?lang=pl&cid=15785>
18. Biblioteca di Architettura "Fernando Clemente" (Alghero) [Internet]. Università degli Studi di Sassari; [cited 16.11.2022.] Available from: <https://www.uniss.it/sistema-bibliotecario/architettura-fernando-clemente-alghero>
19. Alghero [Internet]. Wikipedia; [cited 16.11.2022.] Available from: <https://pl.wikipedia.org/wiki/Alghero>
20. Coordinamento servizi bibliotecari [Internet]. Università degli Studi di Sassari; [cited 16.11.2022.] Available from: <https://www.uniss.it/sistema-bibliotecario/organizzazioni/coordinamento-servizi-bibliotecari>

21. The Conference of Italian University Rectors [Internet]. CRUI – Conferenza dei Rettori delle Università Italiane; [cited 16.11.2022.] Available from: <https://www.cruai.it/the-conference-of-italian-university-rectors.html>
22. Biblioteca accessibile [Internet]. Università degli Studi di Sassari; [cited 16.11.2022.] Available from: <https://www.uniss.it/sistema-bibliotecario/servizi/biblioteca-accessibile>
23. Ausili tecnologici [Internet]. Università degli Studi di Sassari; [cited 16.11.2022.] Available from: <https://www.uniss.it/sistema-bibliotecario/servizi/biblioteca-accessibile/ausili-tecnologici>
24. Fornitura di libri in formato accessibile [Internet]. Università degli Studi di Sassari; [cited 16.11.2022.] Available from: <https://www.uniss.it/sistema-bibliotecario/servizi/biblioteca-accessibile/fornitura-di-libri-formato-accessibile>
25. Accessibilità [Internet]. Università degli Studi di Sassari; [cited 16.11.2022.] Available from: <https://www.uniss.it/accessibilita>
26. Biblioteca di Medicina e Chirurgia [Internet]. Università degli Studi di Sassari; [cited 16.11.2022.] Available from: <https://www.uniss.it/sistema-bibliotecario/medicina-e-chirurgia>
27. Storia e collezioni [Internet]. Università degli Studi di Sassari; [cited 16.11.2022.] Available from: <https://www.uniss.it/sistema-bibliotecario/biblioteche/biblioteca-di-medicina-e-chirurgia/storia-e-collezioni>
28. Biblioteca di Lettere e Lingue [Internet]. Università degli Studi di Sassari; [cited 16.11.2022.] Available from: <https://www.uniss.it/sistema-bibliotecario/lettere-e-lingue>
29. Biblioteca Comunale [Internet]. Comune di Sassari; [cited 16.11.2022.] Available from: <https://www.comune.sassari.it/it/amministrazione/luoghi/luogo/Biblioteca-Comunale/>
30. Grazia Deledda [Internet]. Wikipedia; [cited 16.11.2022.] Available from: https://pl.wikipedia.org/wiki/Grazia_Deledda
31. Enrico Costa (scrittore) [Internet]. Wikipedia; [cited 16.11.2022.] Available from: [https://it.wikipedia.org/wiki/Enrico_Costa_\(scrittore\)](https://it.wikipedia.org/wiki/Enrico_Costa_(scrittore))

Ewa Kapela

Main Library, Wrocław Medical University, Poland
Correspondence: ewa.kapela@umw.edu.pl

Ewa Starobrzańska

Main Library, Wrocław Medical University, Poland

Agnieszka Baran

Main Library, Wrocław Medical University, Poland

Paulina Obuchowicz

Main Library, Wrocław Medical University, Poland
Correspondence: paulina.obuchowicz@umw.edu.pl

Rossana Rigoldi

University Library System, University of Sassari, Italy

